

"Bütün fûnun, bütün desâtiriyle, şu kitab-ı kâinatı zaman-ı Âdem'den beri mütalâa ediyor. Halbuki o kitap esmâ ve kemâlât-ı İlâhiyeye dair ifade ettiği mânâların ve gösterdiği âyetlerin öşr-ü mişarını daha okuyamamış." İzah eder misiniz?

Fen ilimlerinin tesbit edebildiği hikmet ve bilgiler, edemediklerinin yanında çok azdır. Üstadımız bu hakikati yüzde bir oranı ile ifade ediyor.

Yani kâinat kitabı Allah'ın sonsuz isim ve sıfatlarının gölgesinin gölgesi bir tecellidir. Bu kâinat kitabı Allah'ı tanımamızda, sevmemizde ve O'na perestiş etmemizde, mutlak kemal ve cemaline işaret etmede büyük bir kaynak olabilir. Ancak bütün bu görünen âlem Allah'ın isim ve sıfatlarının yetmiş bin perdesinden geçmiş gölgenin gölgesi bir tecellidir.

"Evet, mevcudatta sebep-i muhabbet olan *hüsün ve ihsan ve kemal*, umumiyetle Bâkî-i Hakikînin hüsün ve ihsan ve kemâlâtının işârâtı ve çok perdelerden geçmiş zayıf gölgeleridir, belki cilve-i Esmâ-i Hüsnânın gölgelerinin gölgeleridir."(1)

Malum olduğu üzere bir sanatın özellikleri çoğaldıkça sanatkârına olan işareti de çoğalır. Özelliklerin çoğalması sanatkârını gizlemez, aksine daha da aşikâr kılıp kör gözlere sokar. Bu kâinatın mevcut durumu da Allah'ın varlığını ve birliğini çok açık olarak göstermektedir. Fennin inkişafı ile keşifler artıkça hakikatler daha zahir ve aşikâr halde görünecektir.

Fen ilimleri eşyanın özelliklerini ve faydalarını inceler. Eşyanın yaratılış gayesi fennin değil, dinin sahasıdır. Çünkü fen, işin "Nasıl oldu?" kısmıyla, din ise; "Kim yaptı ve niçin yaptı?" cihetiyle ilgilenir. Fen ilimleri eşyanın yeni özelliklerini keşfettikçe, onu yoktan var eden Allah'ın varlığının daha bariz bir şekilde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

(1) bk. [Lem'alar, Üçüncü Lem'a.](#)